

УДК 657.6:364.3**JEL Classification M41****Годнюк І.В.***к.е.н, доцент, викладач**кафедра економіки, фінансів, обліку та оподаткування**Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний**соціально-економічний коледж**Кам'янець-Подільський, Україна**E-mail : irak1977@rambler.ru***Семенішена Н.В.***к.е.н, доцент**кафедра економіки, фінансів, обліку та оподаткування**Подільський державний аграрно-технічний університет**Кам'янець-Подільський, Україна**E-mail : natviksem@gmail.com*

СОЦІАЛЬНИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ, ЯК ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Анотація

Дієвими інструментами управління соціальною відповідальністю, є ведення соціального обліку та складання нефінансової звітності про результати виконання соціальних програм та доведення їх до заінтересованих сторін, тому важливим моментом є визначенні сутності соціального обліку та нефінансової звітності та оцінка ефективності впровадження даної звітності в сучасних умовах управління.

Дослідження спирається на серію методів, використання яких дозволяє систематизувати, уніфікувати та визначити напрямки подальшого розвитку в соціальному обліку та формуванні нефінансової звітності. До таких методів відносяться: методи теоретичного узагальнення спостереження та порівняння, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, аналізу й синтезу, абстрагування та конкретизації.

В дослідженні розглянуто поняття соціального обліку та нефінансової звітності, проведено аналіз нормативного регулювання та форм нефінансової звітності за різними підходами. Визначено методіку складання та доведено доцільність формування звітності згідно національних стандартів соціальної звітності, що сприятиме контролю ефективності соціальної відповідальності та є основою для розробки та реалізації стратегічних проектів бізнесу. Доцільним для запровадження у вітчизняну практику є й досвід зарубіжних країн, в яких чітко визначено правила складання соціальної звітності.

Перспективою подальшого дослідження є розгляд змісту та наповнення поняття "соціальний облік" та доведення доцільності виділення його в окремий вид бухгалтерського обліку, а також розроблення соціальної облікової політики, яка має реалізувати методологію обліку, соціального звітування та нормативного регулювання питання соціального розвитку.

Ключові слова: соціальний облік, соціальна звітність, нефінансова звітність, звітність про сталий розвиток, соціальна відповідальність.

Вступ. Поширення практики соціальної відповідальності в глобалізованому світі, інтеграція універсальних принципів, що стосуються прав людини та її трудових позицій, а також стандартів охорони довкілля та механізмів протидії корупції в глобальну соціально-економічну систему, сприятиме розширенню кола суб'єктів соціальної відповідальності та новим досягненням у соціальній сфері. Дієвими інструментами

управління соціальною відповідальністю, як засвідчує міжнародна практика, є ведення соціального обліку та складання нефінансової звітності про результати виконання соціальних програм та доведення їх до заінтересованих сторін. Крім того постає проблема розроблення соціальної облікової політики, яка має реалізувати методологію обліку, установити вимоги щодо призначення соціально значущої інформації та міри її вірогідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність соціальному обліку та відображенню у звітності соціального й екологічного впливу підприємства широко розкрита в працях зарубіжних та вітчизняних дослідників, як-то: О. Алігаджієва, К. Басу, А. Белкайо, Р. Грей, Д. Коллісон, Дж. Беббінгтон, Д. Оуен, С. Адамс, М. Краснової, М.Р. Метьюс, М.Х.Б. Перера, Я. Соколов, І. Жиглей, Ж. Богданова, О. Герасименко, В.А. Дерій, С. Кузнецова, С. Левицька, Н. Семенишена та інші.

Очевидно, побудову соціального обліку в Україні приділяється належна увага. Заслугою названих науковців слід визнати перші спроби в сучасній економічній науці побудувати теорію бухгалтерського обліку на засадах соціальної відповідальності. Разом з тим, досі неузгодженими залишаються концептуально важливі питання щодо сутності даного поняття, взаємозв'язку з бухгалтерським обліком, формування нефінансової звітності. Це зумовлює необхідність поглиблення досліджень в даному напрямку.

Мета. Метою дослідження полягає у визначенні сутності соціального обліку та нефінансової звітності та оцінці ефективності впровадження даної звітності в сучасних умовах управління.

Методологія дослідження. Дослідження спирається на серію методів, використання яких дозволяє систематизувати, уніфікувати та визначити напрямки подальшого розвитку в соціальному обліку та формуванні нефінансової звітності. До таких методів відносяться: методи теоретичного узагальнення спостереження та порівняння, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, аналізу й синтезу, абстрагування та конкретизації.

Результати. На початку соціальний облік був незалежним від традиційного бухгалтерського обліку, а звітність мала переважно описовий характер, показники наводились в узагальненому вигляді. Поштовхом до подальшого розвитку соціального обліку стало підвищення стурбованості зацікавлених сторін щодо ділової етики і соціальної відповідальності корпорацій, підняття питання про етичність інвестування [10, с. 6]. Зазначене зумовило пошук нових підходів до бухгалтерського обліку та звітності підприємства, які б забезпечили можливість надання учасникам господарського процесу відповідей на поставлені питання.

Огляд наукових публікацій та практики показав існування проблем з використанням терміну «соціальний облік», що пов'язані з особливостями його сприйняття. Дослідники вважають, що соціальний облік призначений для вирішення питань, пов'язаних з соціальними і екологічними наслідками діяльності суб'єктів господарювання в усіх їх проявах [15, с. 6]; реалізацією корпоративних програми соціального забезпечення трудового колективу; наданням інформації про виконання соціальних програм [1, с. 23; 8, с. 40]; формуванням нефінансової звітності [10, с. 98]. Одні науковці говорять про недоцільність виділення соціального обліку як окремого виду бухгалтерського обліку [2, с. 27.]; інші розглядають соціальний облік як окремих вид бухгалтерської обліку [1, с. 23; 3, с. 295 та ін.]; окремі дослідники ідентифікують соціальний облік як «більш широкий» у порівнянні з традиційним фінансовим обліком.

На наш погляд соціальний облік має право на існування, як окремих вид бухгалтерського обліку, що є процесом формування та надання внутрішнім і зовнішнім користувачам інформації про економічний, екологічний і соціальний вплив суб'єкта і

його діяльності на суспільство метою якого є формування даних для підготовки нефінансової звітності, що є складником звітності про сталий розвиток.

Однозначної думки щодо загальної назви звітів про різні аспекти соціальної відповідальності бізнесу також не існує, тому кожне підприємство трактує це визначення по-своєму. Різні джерела наводять синонімічний ряд, який вживається різними науковцями, наприклад, «соціально відповідальна звітність», «соціальна і екологічна звітність», «звітність зі стійкого розвитку». Також використовуються такі визначення, як «звітність про прогрес», «соціальна звітність», «звіт із корпоративної відповідальності», «екологічна звітність», «звіт з нефінансової діяльності» [4].

За визначенням Глобальної ініціативи зі звітності GRI (стандарт G4), термін «звітність зі сталого розвитку» означає інформацію, яка охоплює економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності організації. При цьому соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, згідно з якою компанії добровільно інтегрують соціальні й екологічні аспекти у свою комерційну діяльність та взаємини із зацікавленими сторонами. Звідси випливає, що це звітування має застосовуватись у зв'язку із системою управління соціальною відповідальністю компанії [13].

Соціальна звітність згідно з міжнародними стандартами є похідною від фінансової звітності. Звітність у сфері соціального розвитку потенційно здатна доповнити фінансові звіти відомостями, які відбивають перспективи компанії та можуть поліпшити розуміння користувачами таких важливих факторів, як формування людського капіталу, корпоративне управління, управління екологічними ризиками, інноваційний потенціал компанії.

Також, як відмічає Бахтурина, Ю. І., соціальна (нефінансова) звітність – це документально оформлена сукупність даних організації, що відображає середовище її існування, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах [2, с.6].

На думку Воробей В., вона є публічною і розглядається як інструмент інформування акціонерів, співробітників, партнерів та клієнтів компанії про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності [5].

Тобто, соціальна звітність є формою документального підтвердження соціальної політики, яка проводиться бізнес-структурами відносно внутрішніх та зовнішніх груп зацікавлених осіб. На відміну від фінансової звітності, звітність соціальна не є обов'язковою, її законодавча база лише формується. При цьому кожна з заінтересованих сторін має свою мотивацію до користування матеріалами соціальної звітності.

У світовій практиці існує три форми формування нефінансової звітності: довільна форма, комплексні звіти, стандартизовані звіти. Стандарти форми мають певні переваги над попередніми, які полягають у можливостях порівняння з звітами інших компаній, що дає можливість визначення соціального рейтингу компанії та визнання її у міжнародній діловій спільноті. Найбільш розповсюдженими міжнародними стандартами ведення соціального обліку та підготовки нефінансової звітності сьогодні є: стандарти Саншайн; GRI; AA1000; SA8000 вибір яких залежить від потреб компанії [6].

В Україні, на сьогоднішній день, немає єдиного нормативно-правового акту, що регулює ведення соціального обліку та формування відповідних показників нефінансової звітності, що містять дані про соціальну активність суб'єкта господарювання, тому звітують українські компанії згідно міжнародних стандартів та за власним досвідом.

Нерозробленість методологічного інструментарію в нашій країні є наслідком різноманітності видів звітів. Кожне підприємство визначає формат соціальної звітності відповідно до власних потреб. До найпоширеніших аспектів нефінансового звітування

слід віднести соціальні: умови праці та розвиток людського капіталу; доброчинність і благодійництво; співпраця з місцевими громадами та екологічні: збереження і відтворення довкілля та інше.

Найбільш поширеними стандартними є такі види нефінансових звітів:

1. Звіт про прогрес - відображає міру дотримання принципів соціальної відповідальності і містить перспективні плани розвитку.

2. Звіт за GRI-стандартом (звіт про сталість розвитку), що містить чіткі індикатори діяльності компанії.

3. Звіт за стандартом AA1000 (Звіт із корпоративної – соціальної відповідальності, заснований на діалозі із стейкхолдерами).

Популярним у країнах ЄС є також екологічний звіт (декларація), який також містить систему показників [13].

Характеристику нефінансових форм звітності наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розповсюджені форми стандартизованої нефінансової звітності

Назва звіту	Регулювання звітності	Характеристика звітності
Звіт із прогресу (про виконання принципів Глобального Договору ООН)	Складається лише підприємствами — членами Глобального Договору ООН, у звіті відображається стан виконання принципів соціальної відповідальності та плани на майбутнє (не проходить аудит)	Складають лише раз на рік у довільній формі компанії. Він містить наступну інформацію: вступне слово керівника компанії, основні принципи Глобального Договору ООН, які компанія реалізує у свої соціальній політиці, плани на майбутнє
Звіт зі сталого розвитку (Sustainable Development Reporting)	Містить чіткі індикатори щодо діяльності компанії (можливий аудит)	Відображає економічні, соціальні та екологічні досягнення, має чіткі критерії, яких компанія повинна дотримуватися при його складанні
Звіт із корпоративної – соціальної відповідальності (Corporate Responsibility Reporting)	Заснований на діалозі з стейкхолдерами, структурно відповідає їх інформаційним запитам (можливий аудит)	Звіт за оцінкою успіху організації в економічному, екологічному та соціальному середовищі
Екологічний звіт (Environmental Management and Auditing Scheme)	Заснований відповідно до Постанови ЄС з екологічного менеджменту й аудиту EMAS (Environmental Management and Auditing Scheme).	Звіт містить інформацію про екологічну політику; рівень виконання запланованих в попередньому періоді заходів щодо зменшення навантаження на навколишнє середовище; розмір та цільове призначення інвестицій в природоохоронну діяльність; програми та заходи, спрямовані на охорону довкілля; зовнішні перевірки та моніторинг підприємства; екологічні плани на наступний період.

Джерело: складено автором на основі даних офіційних сайтів компаній

В Україні поширене складання трьох перших видів звітності, хоча і вони не завжди відповідають вимогам нормативних документів. До компаній–лідерів нефінансового звітування, які значною мірою визначають напрямок його розвитку, можна віднести: «МЕТІНВЕСТ», ТОВ «Нестле Україна», Соса-Соса, Київстар, САН ІнБев Україна, Віді Груп, ПАТ «Оболонь» [9], тощо.

Кожна компанія, яка складає нефінансовий звіт, має власну методику, сформовану з урахуванням загальноприйнятих у міжнародній практиці правил і стандартів. Тому соціальна звітність вітчизняних компаній має різне наповнення, формат і структуру

представлення результатів соціально відповідального ведення бізнесу.

Процес складання нефінансових звітів відбувається у декілька етапів:

I. Наказ (розпорядження) директора компанії про складання нефінансового звіту (призначення відповідальних за складання звіту)

II. Формування робочої групи для складання звіту (збирання інформації, виділення найсуттєвіших аспектів та результатів діяльності підприємства для відображення у не фінансовому звіті).

III. Написання звіту (підбір релевантної інформації, яка найбільш повно й достовірно відображатиме ті чи інші аспекти діяльності організації у сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), а також системи показників).

IV. Подання проекту звіту на розгляд керівництву підприємства.

V. Оформлення звіту .

Періодичність публікації соціальних звітів визначається компаніями самостійно.

Сьогодні вже майже понад 71% найбільших країн світу публікують нефінансові звіти, незначну частку яких (4-5%) компанії інтегрують у свою щорічну фінансову звітність. Збільшення питомої частки підприємств, що складають та оприлюднюють нефінансову звітність, свідчить про їх готовність до переходу до так званої інтегрованої звітності .

За період від дати офіційної презентації ГД ООН в Україні кількість компаній-підписантів зросла до 200, а це мізерна частка - тільки близько 0,018% усіх підприємств України. У середньому, щороку до соціальної звітності долучаються 23 компанії, що діють на території нашої держави [4].

Звітування про свою соціальну відповідальність надає підприємствам велику кількість переваг. Перевагами нефінансової звітності є те, що вона: формує довіру до компанії з боку різних груп впливу; підвищує прозорість компанії; зміцнює ділові відносини та сприяє розширенню ринків, доступу до фінансових ресурсів, зокрема, від міжнародних фінансових інституцій; сприяє формуванню іміджу відповідального роботодавця серед молодих спеціалістів.

Окрім вигід, нефінансова звітність також несе в собі певні ризики, про які компаніям варто знати: можлива критика; дилетантизм і невігластво; ресурсозатратність; достовірність даних; відсутність запасного виходу [13].

Нефінансова звітність в Україні значно відстає за своїм поширенням від інших країн і має значний потенціал для розвитку. Важливим кроком уперед у розвитку КСВ може стати вдосконалення не тільки самої моделі нефінансових звітів, а також їх змісту та форми. Перш за все для цього потрібно вирішити ряд проблем щодо: інтеграції звітності; диференціації показників у звітності; законодавчого регулювання нефінансової звітності; прозорості інформації у звітності; верифікації нефінансового звіту. Уведення в нефінансову звітність не тільки якісних, а й кількісних показників, які б вимірювали результативність інвестицій у людський капітал та вплив від реалізації цих заходів, - один із важливих кроків у вдосконаленні нефінансової звітності, оскільки в більшості українських звітів переважає їх описовість.

Вагомою є проблема відображення у звітності правдивої і прозорої інформації. Згідно з неофіційними даними, 50% українського бізнесу знаходиться «у тіні». Таким чином, ураховуючи, що прозорість і підзвітність є основоположними принципами КСВ, досить важко стверджувати про соціальну відповідальність більшості українських компаній.

Розуміючи необхідність подальшого удосконалення нефінансової звітності, Глобальна ініціатива зі звітності вже оголосила про початок нового проекту «Звітність 2025», спрямованого на заохочення міжнародної дискусії щодо майбутнього у сфері

розкриття інформації. Також, провідними фахівцями розробляється Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні, яка розглядається як складова загальної Стратегії розвитку Європи-2020. Прийняття стратегії соціальної відповідальності бізнесу стане значним кроком на шляху до модернізації економіки країни, підвищення конкурентоспроможності на міжнародних та світових ринках, та полегшення процесу євроінтеграції в цілому [14].

Також важливим є впровадження національних стандартів соціальної звітності, як одного із інструментів управління, що сприятиме контролю ефективності соціальної відповідальності. Стандартизована нефінансова звітність дасть можливість українським компаніям, об'єктивно зіставляти інформацію нефінансових показників з іншими даними, що дозволить побудувати взаємозв'язок процесів реалізації соціально-трудова відносин і практики управління компаніями з метою удосконалення державної соціальної політики.

Цікавим для запровадження у вітчизняну практику є і досвід зарубіжних країн, в яких чітко визначені правила складання соціальної звітності, а також механізми взаємодії підприємств з державою, некомерційними установами, громадськістю тощо. Зокрема, компанії, що зареєстровані на Фондовій біржі Йоганнесбурга зобов'язані готувати зведений звіт, який поряд з фінансовою звітністю включає і звіт зі сталого розвитку. У Великобританії публічні компанії у річному фінансовому звіті мають надавати звіти з соціальних та екологічних питань. За дослідженнями в США і Канаді існує чітка тенденція відкритих компаній (listed companies) публікувати нефінансові звіти для того, щоб розкривати інформацію і бути прозорими у своїй діяльності у сфері сталого розвитку. Переважна більшість (82%) компаній, які опублікували нефінансовий звіт є саме державними компаніями (listed companies). В той же час існує зростаюча тенденція, щодо публікації звітів стійкого розвитку серед приватних підприємств з метою підвищення їх прозорості, залучення клієнтів та розвитку власного бізнесу.

Висновки і перспективи. Соціальний облік - окремий вид бухгалтерського обліку, що є процесом формування та надання внутрішнім і зовнішнім користувачам інформації про економічний, екологічний і соціальний вплив суб'єкта і його діяльності на суспільство.

Соціальний облік на макрорівні органічно входить до системи статистичного обліку, який узагальнює явища та процеси в межах системи національних рахунків. Реаліями сьогодення є поширення методології бухгалтерського обліку про соціальну діяльність компанії. Найважливішим орієнтиром соціального обліку та звітності слугують соціальні пріоритети підприємства (організації) згідно з наявною соціальною політикою. У контексті посилення соціальної відповідальності соціальний облік має стати не окремим видом обліку, а структурним елементом системи традиційного бухгалтерського обліку.

Вітчизняна практика соціального обліку та нефінансової звітності, хоч і базується на міжнародних стандартах, проте значно поступається іноземним компаніям за якістю звітів. Така обставина пояснюється нерозробленістю національних системних підходів обліку та контролю за результатами соціально-відповідальної діяльності. Досвід сучасного соціального звітування українських підприємств ґрунтується в основному на наданні нестандартизованих звітів. До найпоширеніших аспектів нефінансового звітування в Україні слід віднести: умови праці та розвиток людського капіталу; збереження і відтворення довкілля; доброчинність і благодійництво; співпраця з місцевими громадами. Серед форм стандартизованої звітності можна відмітити: звіт про прогрес; звіт за GRI-стандартом (звіт про сталість розвитку) та звіт за стандартом AA1000 (звіт із корпоративної – соціальної відповідальності).

До найбільших вигід, що приносить нефінансове звітування для українських компаній відносять:

- розкриття ефективності соціальної та екологічної політики впливу компанії на навколишнє середовище;
- висвітлення політики компанії щодо проблем довкілля, економічного та соціального розвитку;
- покращення репутації компанії на ринку, підвищення вартості нематеріальних активів;
- опосередковане зростання прибутків завдяки покращенню якості управління людськими ресурсами та ефективності.

Саме соціальна звітність є ефективним інструментом внутрішньої та зовнішньої політики діяльності підприємств, що стане основою для розробки та реалізації стратегічних проектів бізнесу.

Перспективою подальшого дослідження є розгляд змісту та наповнення поняття “соціальний облік” та доведення доцільності виділення його в окремий вид бухгалтерського обліку, а також розроблення соціальної облікової політики, яка має реалізувати методологію обліку через поглиблення пізнання фактів господарського життя й інтегроване відображення економічних, екологічних і соціальних аспектів в єдиній інформаційній системі, а також соціального звітування та нормативного регулювання питання соціального розвитку.

Список використаних джерел

1. Алигаджиева, Е. М. Характеристики и взаимосвязи социального учета в системе видов учета. *Международный бухгалтерский учет*. 2008. № 5(113). С. 20-25.
2. Бахтурина, Ю. И. Классификация корпоративной социальной ответственности как основа организации учета. *Международный бухгалтерский учет*. 2013. № 46. С. 18-29.
3. Богданова, Ж. А. Развитие социального учета в Украине: определение основных понятий. *Інноваційна економіка*. 2013. № 7(45). С. 293-296.
4. Блакита А.В., Поляк Р.С. Нефінансова звітність як інструмент оцінювання соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 15. Ч. 4. С. 126-129. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/4/32.pdf (дата звернення 16.04.2017).
5. Воробей В., Журовська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. Київ : ТОВ «Інжиніринг», 2010. 84 с. URL : <http://www.svb.org.ua/publications> (дата звернення 08.04.2017).
6. Грановська І.В. Міжнародні стандарти звітності соціальної відповідальності бізнесу. URL:
7. Герасименко, О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструмент реалізації соціальної відповідальності. *Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. № 137. С. 39-42.
8. Дерій, В. А., Дерій М.В. Облікові та аналітичні компоненти нефінансової звітності та їх роль в економічній системі. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. Вип. 2(88). С. 95-103.
9. Звіт зі сталого розвитку ПАТ «Оболонь» за 2013 рік. URL: http://www.obolon.ua/files/site/obolon_ar_2013_work_52.pdf (дата звернення 11.04.2017)
10. Король С.Я. Теоретичні засади соціального обліку. URL: file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Нова%20стаття/Oif_ark_2016_2_6.pdf (дата звернення 20.04.2017)
11. Безверхий К. Соціально-орієнтована звітність підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 2-3. С.70–78. URL: <file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Соціально-орієнтована%20звітність%20підприємства.pdf> (дата звернення 18.04.2017)
12. Лігоненко Л.О., Тремблюк М.Д. Розробка та провадження корпоративної соціальної звітності. Молодий вчений. 2016. №12. С.852-856.

URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/199.pdf> (дата звернення 18.04.2017)

13. Проданчук М.А. Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінських рішень. URL : [file:///C:/Users/ASUS/Desktop/znptdau_2013_2\(2\)27.pdf](file:///C:/Users/ASUS/Desktop/znptdau_2013_2(2)27.pdf) (дата звернення 20.04.2017)

14. Семенишена Н.В. Комунікативна та інформаційно-аналітична функції бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / Н. В. Семенишена; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки" УААН. Київ, 2008. 21 с.

15. Семенишена Н.В. Річна бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств: перспективи розширення інформаційних можливостей. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. 2007. Вип.15. т.3. С.557–570.

16. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. URL : file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Нова%20стаття/201309_strategiya_spriannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf (дата звернення 20.04.2017)

17. Gray, R., Collison, D., & Bebbington, J. (2000). Social and Environmental Accounting & Reporting in The Centre for Social and Environmental Accounting Research. University of Dundee, Dundee.

*Дата надходження статті до редакції: 25.04.2017
І рецензування 25.05.2017 Прийняття в друк 15.06.2017*

Hodniuk I.V.

*Ph.D. (in Economics), Associate Professor
Department of economics, finance, governorate
Podilian Special Education and Rehabilitation Socially-economical college
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail : irak1977@rambler.ru*

Semenyshena N.V.

*Ph.D. (in Economics), Associate Professor
Department of Accounting and Taxation
State Agrarian and Engineering University in Podilya
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
E-mail : natviksem@gmail.com*

SOCIAL ACCOUNTING AND REPORTING AS TOOLS OF SOCIAL RESPONSIBILITY

Abstract

The efficient tools of social responsibility control are social accounting and maintaining of nonfinancial reporting on results of social programs and their getting across to interested parties. That is why it is important to define the essence of social accounting and nonfinancial reporting and to estimate efficiency of this reporting introduction under current conditions of control. Besides that, there appears a problem of development of social accounting policies, which must implement accounting methodology.

The study reviewed notions of social accounting and nonfinancial reporting, analyzed statutory regulation and forms of nonfinancial reporting using different approaches. It defined methods of maintenance and proved reasonability of report preparation in accordance with national standards of social accounting, which will promote efficiency control of social responsibility and is the basis for design and implementation of strategic business projects. There is also an interest to practical implementation of foreign countries experience with clearly defined rules of social reporting.

Directions for further research are reviewing of definition and content of the notion "social accounting" and proving reasonability of its introducing into a separate type of accounting, also development of social accounting policies, which must implement accounting methodology, social reporting and statutory regulation of social development problem.

Keywords: *social accounting, social reporting, non-financial reporting, reporting on sustainable*

development, social responsibility.

References

1. Aligadzhieva, E. M. (2008). Charakteristiki i vzaimosvjazi social'nogo ucheta v sisteme vidov ucheta [Characteristics and interrelationships of social accounting in the system of accounting types]. *Mezhdunarodnyj buhgalterskij uchet*, 5(113), 20-25. [in Rus.].
2. Bahturina, Ju. I. (2013). Klassifikacija korporativnoj social'noj otvetstvennosti kak osnova organizacii ucheta [Classification of corporate social responsibility as the basis of accounting]. *Mezhdunarodnyj buhgalterskij uchet*, 46, 18-29. [in Rus.].
3. Bogdanova, Zh. A. (2013). Razvitie social'nogo ucheta v Ukraine: opredelenie osnovnyh ponjatij [Development of social accounting in Ukraine: definition of basic concepts]. *Innovacijna ekonomika*, 7(45), 293-296. [in Rus.].
4. Blakita, A.V., & Poliak, R.S. (2015). Nefinansova zvitnist' jak instrument ocinjuvannja social'noji vidpovidal'nosti biznesu [Non financial reporting as a tool of assess the social responsibility of business]. *Naukovyj visnyk Hersons'kogo derzhavnogo universytetu*, 15(4), 126-129. Retrived from http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/4/32.pdf [in Ukrainian]
5. Vorobej, V., & Zhurovs'ka, I. (2010). Nefinansova zvitnist': instrument social'no vidpovidal'nogo biznesu [Non-financial reporting: a tool for socially responsible business]. Retrived from <http://www.svb.org.ua/publications> [in Ukrainian].
6. Granovs'ka, I.V. (2012). Mizhnarodni standarty zvitnosti sotsial'noi vidpovidal'nosti biznesu [International standards for the reporting of social responsibility of business]. *Ekonom. Visnyk Perejaslav-Khmel'nyts'kogo Derzh. Pedag. Universytetu*, Iss. 19/1. Retrived from http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2012_19_1/Granovsk.pdf. [in Ukrainian]
7. Herasymenko, O. (2012). Social'nyj oblik ta nefinansova zvitnist' jak instrument realizaciji social'noji vidpovidal'nosti [Social Accounting and Non-Financial Reporting as an Instrument for Implementing Social Responsibility]. *Visnyk Kyjiv. nac. un-tu imeni Tarasa Ševčenka. Ekonomika*, 137, 39-42. [in Ukrainian]
8. Derij, V. A., & Derij, M. V. (2014). Oblikovi ta analytichni komponenty nefinansovoji zvitnosti ta jix rol' v ekonomičnij systemi [Accounting and analytical components of non-financial reporting and their role in the economic system]. *Zbirnyk naukovyx prac' Vinnyč'koho nacional'noho ahrarnoho universytetu. Serija : Ekonomični nauky*, 2(88), 95-103. [in Ukrainian]
9. Zvit zi staloho rozvytku PAT «Obolon'» za 2013 rik [The report on sustainable development of PJSC Obolon for 2013]. Retrived from http://www.obolon.ua/files/site/obolon_ar_2013_work_52.pdf. [in Ukrainian]
10. Korol, S.Ja. (2016). Teoretyčni zasady social'noho obliku [Theoretical basis of social accounting]. Retrived from file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Nova%20ctattja/Oif_apk_2016_2_6.pdf. [in Ukrainian]
11. Bezverxyj, K. (2015). Social'no-orijentovana zvitnist' pidpryjemstva [Socially-oriented reporting of the enterprise]. *Buhgalters'kyj oblik i audit*, 2-3, 70-78. Retrived from <file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Social'no-orijentovana%20zvitnist'%20pidpryjemstva.pdf>. [in Ukrainian]
12. Lihonenko, L.O., & Trembljuk, M.D. (2016). Rozrobka ta provadžennja korporativnoji social'noji zvitnosti [Development and production of corporate social reporting]. *Molodyj vchenyj*, 12, 852-856. Retrived from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/199.pdf>. [in Ukrainian]
13. Prodanchuk, M.A. (2013). Nefinansova zvitnist' – efektyvnyj instrument v realizaciji upravlyns'kyh rishen' [Non-financial reporting is an effective tool in implementing management decisions]. *Zbirnyk naukovyx prac' Tavrijs'kogo derzhavnogo agrotehnologičnogo universytetu (ekonomični nauky)*, 2(2), 202-214. Retrived from [file:///C:/Users/ASUS/Desktop/znptdau_2013_2\(2\)_27.pdf](file:///C:/Users/ASUS/Desktop/znptdau_2013_2(2)_27.pdf). [in Ukrainian]
14. Semenysheha, N.V. (2008). *Komunikatyvna ta informacijno-analytichna funkції buhgalters'koi' zvitnosti sil'skogospodars'kyh pidpryjemstv : avtoref. dys... kand. ekon. nauk : 08.00.09* [Accounting reporting communicative and information-analytical functions of agricultural enterprises (Unpublished Doctoral thesis)]. Nat. sciences. center "Institute of Agrarian Economics" UAAS, Kyiv [in Ukrainian]
15. Semenysheha, N.V. (2007). Rіchna buhgalters'ka (finansova) zvitnist' pidpryjemstv: perspektyvy rozshyrennja informacijnyh mozhlyvostej [Annual accounting (financial) statements of

enterprises: prospects for expanding information opportunities]. *Zbirnyk naukovykh prac' PDATU* [Podillian State Agrarian And Engineering University Collection], 15, P.3, 557–570. [in Ukrainian]

16. Stratehija spryannja rozvytku social'noji vidpovidal'nosti biznesu v Ukraini na period do 2020 roku. Retrived from file:///C:/Users/ASUS/Desktop/Nova%20ctattja/201309_strategiya_spryannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf. [in Ukrainian]

17. Gray, R., Collison, D., & Bebbington, J. (2000) *Social and Environmental Accounting & Reporting in The Centre for Social and Environmental Accounting Research*. University of Dundee, Dundee.

Received: April 25, 2017

1st Revision: May 25, 2017 Accepted : June 15, 2017